

Pestprotocol obs De Voorpoort

Inleiding:

Dit pestprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. Het zijn feitelijk fatsoensafspraken.

Plagen of pesten:

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is deze:

Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten.

Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf. De leerkracht heeft eveneens de ouders nodig om tips te krijgen over hetgeen zich kennelijk afspeelt tussen de leerlingen onderling. Om die reden is het van belang dat ouders en leerkrachten goed samenwerken om een goede sfeer in de klas te behouden. Een belangrijke stelregel is dat kinderen hun zorgen leren delen met iemand die zij vertrouwen, zoals hun vader, moeder of leerkracht. Vanaf de kleutergroep leren de kinderen het verschil tussen vertellen en klikken. Als er sprake is van pesterijen, dan is het belangrijk dat kinderen dat vertellen aan hun vader, moeder of leerkracht.

De definitie van pesten: Pesten op school is het systematisch psychisch en/of fysiek mishandelen van één of meer groepsgenoten of andere kinderen die niet instaat zijn zichzelf te verdedigen. Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

- verbaal
- fysiek
- intimidatie
- isolatie
- stelen of vernielen van bezittingen

Het verschil tussen pesten en plagen

Je hebt pesten en plagen. Het verschil daartussen is groot. Kinderen die elkaar plagen, kunnen elkaar wel aan. Nu eens plaagt de één, dan weer de ander. Een geplaagd kind kan terugplagen. Na een tijdje maken ze het samen weer goed. Je kunt elkaar ook plagen voor de gein. Tegen af en toe geplaagd worden, moet je kunnen. Je hebt zelfs leuke en vriendelijke plagerijtjes. Bij pesten is dat anders. Pesten is altijd gemeen. Als er wordt gepest, is het ene kind altijd sterker dan de ander. Het ene kind heeft grotere spierballen, een grotere mond, meer invloed. De één wint dus altijd en het andere kind is altijd de verliezer. Pesten gebeurt nooit zomaar een enkel keertje. Een kind dat wordt gepest, is steeds het mikpunt. Daarom is pesten nooit leuk. Pesten komt voor in het gezin, de buurt of op school. Hieronder het verschil in een schema:

<u>Plagen</u>	<u>Pesten</u>
Gebeurt onbezonnen en spontaan Heeft geen kwade bijbedoelingen Duurt niet lang, gebeurt niet vaak en is onregelmatig. Speelt zich af tussen "gelijken". Is meestal te verdragen of zelfs plezierig, maar het kan ook kwetsend of agressief zijn. Meestal één tegen één. De rollen liggen niet vast: soms plaagt de één, dan de ander. De pijn, lichamelijk of geestelijk, is draaglijk en	Gebeurt met opzet: de pestkop (pestvogel) weet vooraf wie hij of zij zal pesten, op welke manier en wanneer. De pestkop wil iemand bewust kwetsen of kleineren. Kan lang blijven duren, gebeurt meer dan eens, is systematisch. Houdt niet van zelf op na een poosje. De strijd is ongelijk, de pestkop heeft altijd de bovenhand: de pestkop voelt zich zo machtig als het slachtoffer zich machteloos voelt.

van korte duur. Soms wordt het zelfs als prettig ervaren. ("Plagen is kusjes vragen.") De relaties worden na het plagen meteen hervat. Het geplaagde kind blijft een volwaardig lid van de groep De groep lijdt niet onder plagerijen of vindt nadien meteen haar draai terug.	De pestkop heeft geen positieve bedoelingen, wil pijn doen, vernielen of is kwetsend. Meestal een groep (de pestkop, de meelopers en de supporters) tegenover één geïsoleerd slachtoffer. Het heeft een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde persoon/personen. De slachtoffers ook. Als de slachtoffers wegvallen, kan de pestkop op zoek gaan naar een ander slachtoffer. Als er niet op tijd wordt ingegrepen, kunnen de lichamelijke en geestelijke gevolgen ingrijpend zijn en lang nawerken. Het is niet makkelijk om na het pesten een evenwichtige relatie te vinden. Het herstel gaat moeilijk en traag. Het gepeste kind is geïsoleerd, voelt zich eenzaam en voelt dat het niet meer bij de groep hoort. De groep lijdt onder een dreigend, onveilig gevoel. Iedereen is angstig, de kinderen vertrouwen elkaar niet meer. Ze zijn niet erg open of spontaan en er zijn weinig vriendjes of echte vriendschappen in de groep.
---	--

Hoe willen we met pesten omgaan op obs De Voorpoort?

Op school werken we met de Kanjertraining. Alle leerkrachten van onze school zijn hiervoor gecertificeerd. In groep 1 tot en met 8 wordt gedurende het hele schooljaar les gegeven in het kader van de Kanjertraining. Het is de bedoeling dat alle leerkrachten die 2 dagen of meer les geven op onze school de Kanjertraining volgen. Is dit niet mogelijk, dan neemt de duo-partner deze lessen voor zijn of haar rekening. Indien mogelijk is de leerkracht zonder certificering bij deze lessen aanwezig. De Kanjertraining wordt zo in onze hele school geïmplementeerd. Ook wordt "de Kanjertaal", de manier van elkaar aanspreken passend bij de Kanjertraining, op de hele school gebruikt.

Daarnaast hebben we schoolregels die regelmatig in de groepen worden besproken. Deze regels of afspraken zijn bekend bij alle leerkrachten en leerlingen. Zo blijft de doorgaande lijn gewaarborgd. De "Stopmethode" (Houd daarmee op, dit vind ik niet leuk en benoemen) wordt regelmatig met de leerlingen besproken en we vinden het belangrijk de kinderen positief te benaderen. Liever werken met complimenten dan met straf.

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, omgaan met verschillen, rollen in een groep, aanpak van ruzies, enz. komen regelmatig in de Kanjerkring aan de orde. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende (samen)werkvormen zoals kringgesprekken, het voorlezen of vertellen van verhalen, rollenspelen en dergelijke.

Het voorbeeld van de leerkrachten en thuis van de ouders¹ is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Wij volgen de leerlingen in hun ontwikkeling door twee keer per jaar Kanvas in te vullen. De afspraken hierin staan vastgelegd in het toetsrooster. De resultaten van Kanvas worden geanalyseerd door de groepsleerkracht en besproken met de IB'er. Indien nodig wordt er gebruik gemaakt van groepsplannen of individuele handelingsplannen. Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden is de "Stopmethode".

¹ Bij ouders bedoelen we: ouder(s)/verzorger(s)

De “houd daarmee op” –methode

wordt in alle groepen gebruikt. Bij het niet goed naleven van de methode wordt een registratie bijgehouden en de ouders worden op de hoogte gebracht.

Bij het oplossen van conflicten gaan we uit van “win-win” oplossingen. Deze vorm van werken geeft aan dat we allemaal verschillend (mogen) zijn. Conflicten horen erbij en geven je de mogelijkheid om je verder te ontwikkelen. Dit betekent dat wij kinderen de kans geven zelf hun conflicten op te lossen. De leerkracht neemt een neutrale, leidende positie in. De oplossing van een conflict moet in redelijke mate tegemoet komen aan de wensen van alle betrokkenen. Als de oplossing voor beiden goed is, spreken we van een “win-win” situatie.

Leerlingen, leerkrachten, directie en ouders zorgen in samenwerking met elkaar voor de bewaking van een goed pedagogisch klimaat, waarbij de nadruk wordt gelegd op “goed gedaan” en het geven van complimenten.

Uitgangspunten

1. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroepen brengen we de kinderen dit al bij: “Je mag niet klikken... maar als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er niet zelf uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen.” Dit wordt niet gezien als klikken.

2. Tweede stelregel is dat een medeleerling ook verantwoordelijkheid heeft om pesten of agressief gedrag (bij de leerkracht) aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

3. Derde stelregel is samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen! Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten en directie hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

De Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds.

We vertrouwen elkaar

We helpen elkaar

Niemand speelt de baas

Niemand lacht uit

Niemand is of blijft zielig.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/het gezag” en de ouders zijn dat thuis. Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een **oplossingsgerichte aanpak**. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

N.B. niet moet worden onderschat hoeveel aandacht een zeurgerichte ouder kan opeisen. Deze aandacht valt weg als het kind geen problemen meer heeft. Om die reden komt het regelmatig voor dat een enkele ouder enerzijds eist dat de problemen worden aangepakt op school (zo krijgt deze ouder veel aandacht), maar anderzijds zal deze ouder teleurgesteld het kind van school halen als de problemen zijn aangepakt (de reden van aandacht voor de ouder is weggevallen). Het is een uitermate

moeilijke materie als we het hebben over de aanpak van pestproblematiek. Dit zijn teleurstellende ervaringen voor de onderwijsgeevenden. De school neemt dit verlies met het besef dat er soms problemen meespelen die buiten de competentie van het onderwijs vallen zoals een symbiotische relatie tussen ouders en kind, een psychiatrische ontwikkeling bij een van de ouders, enz.

Het kwaad moet worden bestreden

Veel ouders verlangen van de school dat "het kwaad" (= de pester) moet worden bestreden, en dat "het goede" moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij "kwaad of goed". Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht "onder en boven de wet." De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten. In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

1. jouw klasgenoten en andere leerlingen op school;
2. de leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen;
3. jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet;
4. mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: "Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school."

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): "Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes." Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Preventie

Met behulp van de kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken
2. Denk goed over jezelf en de ander
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.

Pestprotocol obs De Voorpoort versie januari 2015

6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.

6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook "de eigen gang" mag gaan.

7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling)

8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is vaak een reactie die de pester wil uitlokken. Geprobeerd wordt de gepeste leerling in te laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. (Kanjertraining)
- Zoeken en oefenen van een andere reactie. Bijvoorbeeld je niet afzonderen (Kanjertraining). De gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing de gepeste leerling zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich zelf anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling.
- De leerling niet "over-beschermen". Hiermee wordt de leerling juist in een uitzonderingspositie geplaatst waardoor het pesten zelfs kan toenemen.
- In overleg met de IB'er hulp inschakelen: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts

Begeleiding van de pester:

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses laten aanbieden.
- Contract afsluiten waarin de pester aangeeft hoe hij/zij het gedrag wil en zal veranderen.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste leerling heeft.
- Straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de afspraken en regels houdt.
- De leerling leren niet meteen "kwaad" te reageren, leren beheersen, de "Stop!- Eerst nadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school: elkaar informeren en overleggen.
- Inleven in het kind: wat is de oorzaak van het pesten? (Bijvoorbeeld: problematische thuissituatie, buiten gesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn (macht), voortdurende competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt.)
- In overleg met de IB'er hulp inschakelen: sociale vaardigheidstrainingen, CJG, huisarts.

Begeleiding van de andere kinderen in de groep:

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag (meelopers/zwijgers gedrag laten zien).
- De kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen.
- De kinderen stimuleren om voor een ander op te komen.
- De sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken.
- Samen spelen en samen werken (coöperatief leren) met het gepeste kind stimuleren. Als kinderen elkaar beter kennen, neemt pesten af. Van te voren samen afspraken maken door bijvoorbeeld voor de pauze een "buiten speelplan" te maken: "Wie speelt met wie, wat en waar?"
- De kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep.
- Herhalen van school- en groepsregels en – afspraken.
- Benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Wat u mag verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag

U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder.

U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "een goed voorbeeld doet goed volgen."

U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

*N.B. de leerkracht gedraagt zich **niet** volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk, zonder omhaal van woorden een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: "Ja...maar!" Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Kanjerinformatieboek voor ouders, leerkrachten en pabo-studenten.

Er is als het ware een voortdurende strijd tussen de mentaliteit van de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect. Feitelijk gaat het om de vraag die al duizenden jaren bestaat of geweld loont of niet. Aan de kant van de straatcultuur heb je de opvatting: "The winner takes it all." Ben jij de sterkste, dan kun jij bepalen wat een ander moet doen. In het midden, tussen de straatcultuur en de cultuur van wederzijds respect, plaatsen we de opvatting "oog om oog, tand om tand." In deze opvatting loont geweld niet, omdat je met gelijke munt wordt terugbetaald.

Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: "van de meeste tegenslag in het leven kun je leren." Zoek elkaars geluk. Doe elkaar recht. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt. Doe aardig en welgemanierd. In deze opvatting wordt geweld zinloos. De leerkracht zal complimenten duidelijk geven. Aanspreken van leerlingen, ouders, verzorgers en collega's doen we persoonlijk en dichtbij.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.

Reactie kind: Maar hij/zij daagt mij uit!

JUF/meester: Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet.

Reactie kind Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen.

JUF/meester: Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je

afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet.

Reactie kind: Maar hij/zij deed het ook bij mij.

JUF/meester: Natuurlijk hoef jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je gaat niet schelden, zeuren, huilen, roddelen. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stap naar je maatje. Wordt het heel erg? Dan stap je naar de juf of meester. En die weten van wanten. Daar mag je op vertrouwen.

Reactie kind: Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?

JUF/meester: Ik ben niet van plan om slecht over je te denken. Maar ik ben ook een soort scheidsrechter waar je de discussie niet mee aangaat. Anders gezegd: als je iets doet wat niet helemaal de bedoeling is en ik zie dat, dan ga je daarover met mij niet in discussie.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders:

Beste ouders, u spreekt met respect over elkaars kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste

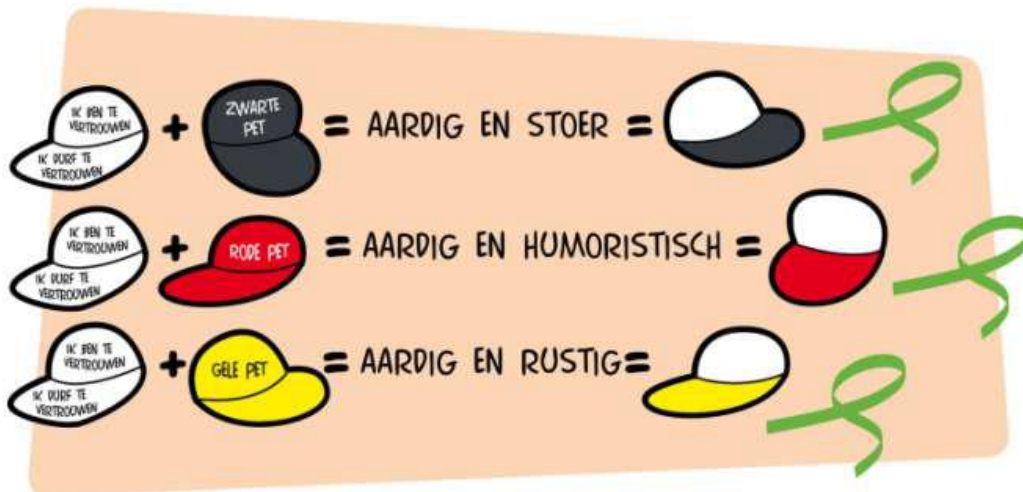
best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op deze school.

Zie ook: <http://kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders/pesten>

Aanpak.

a. Het rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar "het kan er behoorlijk brutaal uitkomen." Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten (en) ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen. In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: "Ik vind dit vervelend, Wil je ermee stoppen?" Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een "maatje", een "buddy"). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de buddy/maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware "benzine" aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

b. Gedragstips voor ouders.

Een extra moeilijkheid doet zich voor als ouders van de "niet-pest" van mening zijn dat hun kinderen slachtoffer zijn van de "dader". Ouders uiten hun ongenoegen op facebook, op het schoolplein enz. over de dader en eisen dat de school de vermeende slechterik van school verwijdt. Het vraagt uitzonderlijk veel talent van de school in de communicatie met ouders om deze vorm van samenspanning te pareren. Het vergt een specifieke aanpak. We volstaan in dit kader met de verwijzing naar de website waar gedragstips voor ouders worden gegeven (zie <http://kanjertraining.nl/informatie-voor-ouders/pesten>) (uit Basisschool Management, juli 2013, drs. L.Vliek, Kanjertrainer/psycholoog/promovenda).

Op welke manier corrigeert de Leerkracht op school?

De Leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van het kind. "Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders.

Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier."

Een voorbeeld:

Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten. Vraag aan dit vijftal: Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en nauwelijks nog naar school durft?

"Nee, het is niet mijn bedoeling." Leerkracht: "Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?"

Een andere leerling zegt echter: **"Ja, het is wel mijn bedoeling hem te treiteren, zodat hij bang wordt."** Leerkracht: "Daar ben je dan in geslaagd. Maar het kan niet. Ik geef je bedenktijd. Want ik begrijp nu dat jij de bedoeling hebt om deze leerling te treiteren?"

"Ja, dat is mijn bedoeling."

Leerkracht: "Je gaat rustig nadenken over je antwoord. Misschien heb je een bijzondere reden.

Misschien vind je het nodig om stoer te doen op dit moment. Na schooltijd kom je even bij me (of blijf even na)

Leerling krijgt bedenktijd. Leerkracht: "Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?"

Leerling: "Hij is gewoon stom."

Leerkracht: "Wat voor stom doet hij dan. Kan hij daar iets aan veranderen?

Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten.

Leerling reageert door te zeggen: "Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling om te treiteren."

Leerkracht: "Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?"

Leerling houdt voet bij stuk. "Ja, het is mijn bedoeling. Want hij is stom."

Leerkracht: "Jammer, ik bel nu je ouders op om te vragen of ze hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders."

Het hangt van het gesprek af met je ouders of je de klas nog in kunt komen.

Actie die nu moet worden ondernomen:

Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen:

Locatiecoördinator, directeur, Intern begeleider of ander persoon op school die vanuit "de lijn" (=hiërarchie) kan ondersteunen en bijstaan.

Contact opnemen met de ouder(s) van dit kind. Proberen ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen. Zolang de ouders **niet** op school zijn geweest **wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd.**

Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas, of iets dergelijks. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouder

"Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet."

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouder

"Ja, u moest eens weten wat een idiote moeder die jongen heeft waar mijn kind het op heeft gemunt."

(=Ik vind het goed wat mijn zoon doet.)

Ouders worden duidelijk gemaakt dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Voorbeeld:

Leerkracht: "Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?"

Ouder: "U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?"

Leerkracht: "Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon/dochter goedkeurt?"

Ouder: "Nee, dat niet, maar die leerling heeft een heel rare moeder, ik kan u verhalen vertellen, dat wilt u niet weten!"

Leerkracht: "Zoals u spreekt lijkt u het gedrag van uw zoon/dochter niet af te keuren. Ik heb u niet uitgenodigd om kwaad te spreken over een moeder. Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het even zuur maakt?"

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Onderstaand overzicht komt uit werkboek 1, van groep 6

Er is geen enkele reden om een ander het leven zuur te maken. Daarmee ben ik het eens, maar in mijn geval is het anders want...		
Ik heb een stoornis, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik ben speciaal, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
mijn ouders zijn geschelden, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik word niet begrepen, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb een geloof, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb slechte cijfers, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik ben nu eenmaal zo, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb nog een andere mening. Ik vind dat je een ander mag bedreigen, vernederen, lastig vallen, bestelen, beledigen als...		

Aanvullend: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Wat wordt van u als ouder verwacht

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- 1: U oefent zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. Het wordt helemaal een drama als u zich misdraagt in aanwezigheid van andere kinderen.
- 2: U spreekt in positieve zin over **andermans opvoeding en andermans kind**. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwindning.
3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan **overlegt** u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

Aanvullend: Als u opvoedt uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit. Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen. Laat u zich door angst leiden in uw opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat uw kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn moeder/vader is niet trots op mij.

In de praktijk

- A. Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- B. Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- C. Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- D. Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden. "Val ons niet lastig met gezeur over ons kind. Ons kind mag zijn zoals het is!"

Tips voor ouders:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet "uit mijn dak" als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
Voelt mijn kind zich veilig thuis
Voelt mijn kind zich veilig op school
Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte
Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort?
Pest mijn kind omdat het bij de groep wil horen
Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal?
Wat doet mijn kind allemaal op internet?
Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind
9. Ik corrigeer agressieve buien
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen
12. Ik bied hulp aan mijn kind
13. Ik lees boeken over pesten en/of vraag informatie op
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.

Tips voor de kinderen:

Spreek met respect over je ouders.

Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.

Spreek met respect over je school.

Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.

Spreek met respect over je klasgenoten.

Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.

Spreek met respect over jezelf.

Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.

Wil ik stoer zijn?... Dan ga ik op vechtsport

Wil ik de baas spelen? ...Ik vraag een hond

Verveel ik me? ... Dan verzin ik zelf een leuk plan. Ouders en leerkrachten zijn geen wandelende Efteling.

Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? ... Dan stop ik daarmee!

Op school trainen we dit:

Veel leerlingen gaan vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in

de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.

2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?

3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.

4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zie een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.

5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.

6. Stopt het niet? Dan wordt het alleen maar erger.

Weten jij en je maatje geen oplossing dan stap je naar de juf of meester toe.

Grensstellend

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. "Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?"

Wangedrag kan zich op verschillende manier manifesteren.

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lek prikken. Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. **"Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer."**

In dat geval wordt terplekke contact opgenomen met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Wie is hier de pester?

De bullebak vindt dat hij mag slaan. **Wat vind jij?**

De ouders van de bullebak vinden dat hun kind gelijk heeft en dat de juf en de meester niet moeten zeuren als hun kind een keer slaat.

Wat vind jij van deze ouders en wat moet juf of meester doen?

Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd. En voldoet aan de criteria zoals die in het voorgaande zijn omschreven. Als de ouder van mening is dat hun kind zich mag misdragen (bij deze invaller, want die kan geen les geven; ten opzichte van dat kind, want die doet altijd vervelend, heeft een rare moeder... enz.) wordt de leerling uit de klas gehaald. **We noemen dit de eerste verwijdering.** Tijdens de verwijdering wordt overwogen of deze leerling kan worden teruggeplaatst in de eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee die de ouders en het verwijderde kind erop nahouden namelijk: ik heb het recht mij te misdragen. Als het kind zich niet wil misdragen dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders meewerken en kan kind worden teruggeplaatst. Als dat niet mogelijk is (de ouders en de leerling zijn van mening dat het zich mag misdragen omdat...), dan wordt de leerling minimaal twee groepen hoger in een andere groep geplaatst. Een leerling uit groep 5, komt bijvoorbeeld terecht in groep 7 of 8. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan **normale gedragsregels**. Begrijpt de leerling dat het zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan het worden teruggeplaatst naar de eigen groep. Leerlingen uit groep 7 en 8 komen bij de intern begeleider, of krijgen na schooltijd uitleg over het te maken schoolwerk dat zij thuis maken. Een andere mogelijkheid is dat de leerling een nieuwe kans krijgt op een school binnen stichting Op Kop waarmee een samenwerkingsverband bestaat. Samengaan met deze maatregelen wordt ouders geadviseerd om samen met school contact op te nemen met het CJG via het Kind IndeKern traject. Het afwijzen van adviezen en het niet mee willen denken van ouders aan een positieve oplossing interpreteert de school als een vorm van pedagogische **verwaarlozing**, en zal daar melding van doen bij het Algemeen Meldpunt van Kindermishandeling. Het AMK heeft als gangbare regel dat het ingrijpt in een gezin als er meer dan twee meldingen over een gezin zijn binnengekomen.

Bij herhaling van wangedrag gaat de school over tot definitieve verwijdering.

Dossiervorming

De misvatting heerst bij leerkrachten dat schorsing mag plaatsvinden na ruime dossiervorming. Dit is niet het geval. **Verwijdering zelf is het dossier**. Anders gezegd: de aanleiding tot de eerste verwijdering is **dossiervorming**. Als een kind zich blijft misdragen, en de ouders hebben er geen problemen mee dan definitieve verwijdering. Het dossier is dan compleet. **Argumenten in dossier:**

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces tegen kinderen en ouders die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven, en vervalt niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder. Waarbij een enkele ouder in de hoogste boom klimt als in 'deze rechtsgang' iets mis gaat. De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op. Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima? Dan hebben jij en je ouders een probleem. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

Met dit pestprotocol willen alle betrokkenen bij obs De Voorpoort laten zien dat:

- Alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig mogen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- We door regels en afspraken zichtbaar te maken, het mogelijk maken dat kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aan kunnen spreken op deze regels en afspraken.
- We door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, we alle kinderen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan.

Dit protocol wordt onderschreven door leerkrachten, IB'er, vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad, vertegenwoordigers van leerlingen in de leerlingenraad en de directie.